

Інна Миколаївна ГОЛОПИЧ,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОТИВАЦІЇ У КУРСАНТІВ ВИЩИХ ЗАКЛАДІВ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Пошук ефективних способів залучення курсантів до активного навчання є нагальною проблемою у вищих закладах зі специфічними умовами навчання, оскільки наряду з академічними заняттями є ще комплекс службової підготовки, яка потребує моральної і психологічної стійкості, фізичної підготовки й додаткового часу. Тому проблема діагностики та формування позитивної академічної мотивації в курсантів має бути представлена з боку педагогічної психології й методики професійної освіти.

З метою надання якісної освіти перед навчальним закладом, а особливо перед викладачами стоїть завдання сформувати в курсантів позитивну мотивацію до навчальної діяльності й водночас бажання вчитися заради професійного росту й отримання спеціальних звань. Тож, задля успішного формування їх академічної мотивації необхідно проводити спеціальну педагогічну роботу. Викладач має вивчати мотиваційну сферу курсантів, оскільки будь-яка діяльність здійснюється під впливом певних стимулів й спонукань, як от: потреби, інтереси, переконання, ідеали, уявлення людини про себе, ціннісні орієнтації тощо. Зазвичай, саме ці стимули утворюють мотивацію людської діяльності та є рушійними силами навчально-пізнавальної активності особистості. Разом із цим обов'язково враховувати психологічний аспект виникнення, формування й розвитку позитивної мотивації діяльності, зокрема навчально-пізнавальних мотивів, які сприяють самовизначенню особистості, її самореалізації й самовдосконаленню.

Важливу роль у формуванні навчальної мотивації відіграють такі фактори, як специфіка освітнього закладу й освітня система; організація освітнього процесу; індивідуальні особливості того, хто навчається (вік, інтелектуальний розвиток, здібності, самооцінка, вміння взаємодіяти з іншими людьми); індивідуальні особливості педагога, його поведінка й ставлення до курсантів і до своєї діяльності; специфіка навчального предмета.

Для кращого зацікавлення курсантів предметом, що вивчається, пропонується використовувати нетрадиційні методи навчання. Так на практичних заняттях завдяки інтерактивним або інноваційним методам можна створювати ситуації успіху. Для цього треба ставити перед ними навчальні завдання, складність яких приблизно дорівнюватиме рівню знань аудиторії або трішки вище, щоб дати можливість курсантам аналізувати і шукати інформацію самостійно й успішно впоратись із завданням. Можна використовувати диференційовані системи завдань, що дозволить кожному курсанту порівняти власний рівень оволодіння матеріалом зі складністю запропонованих завдань. Публічна демонстрація досягнень курсантів, наголошення на їх успіхах, похвала, з описом достоїнств виконаної роботи, додає курсантові впевненості в собі, підвищує його внутрішню мотивацію і бажання знову досягати аналогічного результату, а з часом і підвищувати його.

Також привернути увагу курсанта до певної дисципліни можна, підкресливши її важливість і потрібність у житті. Так, під час занять із дисципліни «Українська мова

професійного спрямування», вивчаючи тему «Гендерні аспекти спілкування» або «Маніпуляції у професійному спілкуванні» курсанти, завдяки поясненням викладача, починають усвідомлювати зв'язок обговорюваних тем із життям, а також використання набутих знань і навичок у майбутньому як у професійній діяльності так і в побуті. Наприклад, для розвинення необхідних навичок у професійному спілкуванні їм пропонується виконати таке завдання:

Змодельуйте ситуацію: Вам повідомили, що на вулиці Сумській, біля ювелірної крамниці, о 14:20, зловмисники відібрали у дівчини телефон і втекли.

Ви негайно прибули на місце злочину й побачили там дівчину, яка плаче, і поряд із нею двох жінок і двох чоловіків, які стали свідками події.

Із чого Ви будете починати спілкування з дівчиною та свідками? Які запитання будете ставити? Які особливості гендерного спілкування будете враховувати під час бесіди з жінками? Про які особливості варто пам'ятати, спілкуючись із чоловіками?

Ще одним важливим фактором формування позитивної академічної мотивації є виявлення поваги до особистості курсанта. Особливо це стосується закладів освіти зі специфічними умовами навчання, оскільки в цих закладах основою взаємодії є статутні відносини, які мають авторитарне підґрунтя. Незалежно від успішності курсанта і його ставлення до дисципліни, необхідно поважати кожного. Ця повага має проявлятися, перш за все, у відсутності образливих висловлювань і сугестивного тону голосу, у зверненні до студента на «Ви», заохоченні за успіхи в навчанні, демократичному стилі спілкування. Будь-яка особистість хоче, щоб до неї ставились шанобливо і з повагою, і про це завжди треба пам'ятати.

Ще одним важливим моментом у взаємодії викладача з курсантом є обґрунтування критеріїв виставлення оцінок за їх діяльність та виконання роботи. Це дозволить домогтися справедливості в системі заохочення й покарання: порушники дисципліни можуть отримати додаткові завдання, наприклад, підготувати доповідь, презентацію, додатковий матеріал. Бажання курсантів поговорити під час занять або використовувати смартфон теж можна «заохотити», направивши їх енергію в позитивне русло, наприклад, завдяки інформації з інтернету, підготувати промову або користуватися словниками (юридичними, тлумачними тощо) online.

Залучення до участі в олімпіадах, різноманітних конкурсах, застосування отриманих компетенцій на практиці й визнання наявності здібностей оточуючими, отримання знаків уваги, вміння заявити про себе й виділитися – це все фактори, що забезпечують процес самореалізації особи. Зацікавлення курсантів новими видами діяльності, з подальшим відзначенням за участь та успіхи є значним стимулом у навчанні.

Задля формування позитивної мотивації вчитися заради професійного росту й отримання службових звань досить дієвою буде співпраця із працівниками правоохоронних органів і залучення їх до проведення бінарних занять, що сприятиме вдосконаленню навчального процесу й допоможе усвідомити майбутнім правоохоронцям всі ризики, вимоги й привілеї професії поліцейського.

Одержано 19.10.2021